

JA-102

January-2025

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood and Growing Up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. નીચે આપેલ પ્રશ્નસમૂહ પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નસમૂહના ઉત્તર આપો : 14
(A) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ આપી, શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ સમજાવો.
(B) શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું મહત્ત્વ સમજાવો.

અથવા
1. (A) કઈ પરિસ્થિતિઓમાં આપણે 'વ્યક્તિ અભ્યાસ પદ્ધતિ'નો ઉપયોગ કરી શકીએ અને તેના પગલાં સમજાવો.
(B) 'અવલોકન પદ્ધતિ' એટલે શું ? અવલોકન પદ્ધતિના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.
2. નીચે આપેલ પ્રશ્નસમૂહ પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નસમૂહના ઉત્તર આપો : 14
(A) વૃદ્ધિ અને વિકાસની વ્યાખ્યા આપી, વૃદ્ધિ અને વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
(B) વિકાસના સામાન્ય સિદ્ધાંતો સમજાવો.

અથવા
2. (A) ભારતીય સંદર્ભમાં તરુણાવસ્થાના વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતી સમસ્યાઓ સમજાવો.
(B) બાળકોના વિકાસમાં ઘર, શાળા અને સમાજની ભૂમિકા સમજાવો.
3. નીચે આપેલ પ્રશ્નસમૂહ પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નસમૂહના ઉત્તર આપો : 14
(A) 'બુદ્ધિ'નો અર્થ વિગતવાર સમજાવો અને બુદ્ધિના ત્રિપરિમાણીય મોડેલનું વર્ણન કરો.
(B) 'વ્યક્તિત્વ'ને વ્યાખ્યાયિત કરો. વ્યક્તિત્વ માપનની પ્રદેશપણ પ્રયુક્તિઓ યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે સમજાવો.

અથવા
3. (A) પ્રેરણા એટલે શું ? પ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.
(B) બચાવ પ્રયુક્તિ એટલે શું ? વિવિધ બચાવ પ્રયુક્તિઓને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

4. નીચે આપેલ પ્રશ્નસમૂહ પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નસમૂહના ઉત્તર આપો : 14
- (A) સંઘર્ષ એટલે શું ? સંઘર્ષના પ્રકારો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (B) સર્જનાત્મકતા એટલે શું ? સર્જનાત્મકતાને વિકસાવવા માટેની 'બ્રેઈન સ્ટોરમિંગ' અને 'પ્લે-વે' પ્રયુક્તિનું વર્ણન કરો.

અથવા

4. (A) 'માનસિક સ્વાસ્થ્ય' સમજાવો. માનસિક રીતે સ્વસ્થ વ્યક્તિના લક્ષણોની યાદી બનાવો.
- (B) તમે વ્યક્તિની સુખાકારી કેવી રીતે નક્કી કરી શકો ? સુખાકારીના વિવિધ આયામો સમજાવો.

5. નીચેના બાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાતનો ટૂંકમાં જવાબ આપો : 14
- (1) અવલોકન પદ્ધતિના બે ગુણ જણાવો.
- (2) સહભાગી અવલોકન અને બિન-સહભાગી અવલોકન એટલે શું ?
- (3) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના કોઈપણ બે કાર્યક્ષેત્રો જણાવો.
- (4) બાળકોમાં 'વૃદ્ધિ'ના બે ઉદાહરણો જણાવો.
- (5) માનવ વિકાસના વિવિધ તબક્કાના નામ આપો.
- (6) તરુણાવસ્થાની બે સમસ્યાઓ જણાવો.
- (7) બુદ્ધિનો દ્વિ-ધ્રુવી સિદ્ધાંત સમજાવો.
- (8) હર્મન રોશાર્સ કસોટી એટલે શું ?
- (9) પ્રતિભાશાળી બાળકની કોઈપણ બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- (10) 'અનુકૂલન' એટલે શું ?
- (11) સર્જનાત્મકતા અને બુદ્ધિ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- (12) પરાનુકૂલનના કોઈપણ ચાર કારણો જણાવો.

Seat No. : _____

JA-102

January-2025

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood and Growing Up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** set of questions from the given sets : **14**
- (A) What do you mean by Educational Psychology ? Explain the nature of educational psychology.
- (B) Explain the importance of Educational Psychology in Education.

OR

1. (A) In what conditions we can use 'Case study method' and explain its steps.
- (B) What is 'Observation method' ? State the merits and demerits of observation method.

2. Answer any **one** set of questions from the given sets : **14**
- (A) Define Growth and Development. State the difference between growth and development.
- (B) Explain the general principles of Development.

OR

2. (A) Explain the problems faced by Adolescent students in Indian context.
- (B) Explain the role of home, school and society in the development of the children.

3. Answer any **one** set of questions from the given sets : **14**
- (A) Explain the meaning of 'Intelligence' in detail and describe the three dimensional model of Intelligence.
- (B) Define 'Personality'. Explain projective techniques of assessment of personality with appropriate examples.

OR

3. (A) What is Motivation ? Discuss the affecting factors of motivation.
- (B) What is Defence Mechanism ? Explain the different defence mechanism with example.

4. Answer any **one** set of questions from the given sets : **14**
- (A) What is Conflict ? Explain the types of conflict with examples.
 - (B) What is Creativity ? Describe the 'Brain storming' and 'Play Way' technique for fostering creativity.

OR

4. (A) Explain 'Mental health'. List out the characteristics of mentally healthy person.
- (B) How can you determine the well-being of a person ? Explain different dimensions of well-being.

5. Answer any **seven** in short from the following twelve questions : **14**
- (1) State two merits of observation method.
 - (2) What is participatory observation and non-participatory observation ?
 - (3) State any two scope of Educational psychology.
 - (4) State two examples of 'growth' amongst children.
 - (5) Name the different stages of human development.
 - (6) State two problems of adolescence.
 - (7) State bi-polar theory of intelligence.
 - (8) What is Hermann Rorschach's test.
 - (9) State any two characteristics of gifted child.
 - (10) What is 'adjustment' ?
 - (11) State the difference between creativity and intelligence.
 - (12) State any four reasons of Maladjustment.
-